

ABSTRACTS ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΡΘΡΩΝ

Social Capital and Learning Institutional Networks: making sense of subsidiarity in european regional policy

C. PARASKEVOPOULOS

M.Sc, M.Phil. London School of Economics (LSE)

In this paper it is argued that the operationalization of the principle of subsidiarity implies the need for flexibility in the EU system of governance in order for an acceptable trade off between efficiency and democratic guarantees in the policy-making process to be reached.

In european structural policy subsidiarity is seen as an important component of the system of multi-level governance which involves europeanization of the policy process on the one hand, and decentralization of decision-making to subnational level on the other. This system of governance implies mobilization towards the creation of regional economies capable of adapting to the changing environment, that is learning economies. The main prerequisite for development based on learning is the presence of learning institutional networks -institutional networks able to change with changing conditions- and social capital which facilitates the learning process within institutional networks. The presence of both social capital and learning institutional networks at the regional level can

substantiate the role of subsidiarity as a principle of "competitive federalism", which is viewed as the future system of governance in the EU. Within this system subsidiarity should not be seen as just a procedural criterion for delineating competencies, but as an incentive for mobilization of civil society towards the achievement of higher levels of collective action, that is towards acquiring more power.

The Notion of Sustainable Development in Spatial Planning and the Case of Greece

P. DELLADETSIMAS

Senior Lecturer,

Department of Human Geography,

University of the Aegean

Sustainable development as planning notion embodies a strong legitimisation power in the implementation field and potential in policy and research development at the international level. Sustainability criteria and objectives now compose a dominant policy outlook for european cities (and not only). From the overall experience however, some possibilities and points of critique can be deduced. In the case of Greece it would seem that sustainability as a planning notion develops mostly as a rhetoric and has little to do with applied policy; and even more does not seem to influence positively the operation of the planning system as whole. The notion seems to be absorbed by and/or sponsor the prevailing, throughout the past decades, trends in spatial development and planning.

Sustainability Indicators: a critical review of the literature

Dr. H. BRIASSOULIS

*Associate Professor, Department of Human Geography,
University of Aegean*

The paper presents a critical review of the international literature on sustainable development indicators. The first section analyses a representative collection of indicators which have been grouped into environmental, economic, social and integrated and have been classified according to spatial scale, environmental medium and theoretical basis of their development. The second section presents the main points of a general evaluation of the indicators presented before. In conclusion, the characteristics of the indicators are reviewed, the recent trends in indicator development are indicated and proposals are made for future research with the purpose to find more complete expressions of the concept of sustainable development.

The Recent Developments in the Greek System of Urban Centers

G. PETRAKOS

*Assistant Professor,
Department of Planning and Regional Development,
University of Thessaly*

P. MARDAKIS

*Regional Planner, Phd Candidate
University of Thessaly*

In this paper we examine the recent developments in the Greek system of urban centers, in an effort to assess the validity of the view that deconcentration trends have been in operation during the last decade. The estimation of rank-size distribution functions for all the post-war census years shows that concentration trends were prevailing until 1981, although in the last decade stabilization or even deconcentration trends have appeared, with the faster development of the smaller cities. This observation would be very promising for the prospects of balanced development of the

Greek economic space, to the extent that the faster growing small cities are randomly distributed. Subsequent analysis however has shown that these fast growing smaller cities have been largely cities-satellites of the metropolitan centers of Athens and Thessaloniki. Regression analysis has also shown that past growth record, the quality of human capital, the geographical position and the rank of a city in the urban hierarchy are all factors contributing to positive and significant rates of urban growth. Despite expectations, the sectoral structure of employment in the cities and their position on the alleged Athens-Thessaloniki "axis" of development have not produced any statistically significant results. On the contrary, the analysis has indicated a positive and significant impact of the location of cities in the vicinity of the metropolitan centers of Athens and Thessaloniki.

Facility Planning on Scenario - Based Networks

Y. N. PHOTIS

*Dr. Surveying Engineer,
Geography and Regional Planning,
National Technical University*

Location-allocation models are used in most cases on well-defined problems in which the environment is characterised with certainty. In those applications the geographical distribution of demand and the physical characteristics of the transportation network do not change over time. But locational planning problem environments are not static. In fact, most of their critical parameters are in flux, since they change as a result of demographic modifications (population growth or decline, migration), observed social and political trends, policy actions and the results of current socio-economic conditions and the development process. All these factors mainly affect the efficiency and robustness of proposed or applied solutions - strategies. In this paper, we describe a scenario-based approach of locational planning problems and we introduce MultiNet, a prototype information system, which aims both to support the approach and to assist the entire decision - making process. Finally, the system and the approach are utilised during a real world application; the location of new libraries in the region of Thrace, Greece.

Κοινωνικό Κεφάλαιο και Θεσμικά Δίκτυα Συλλογικής Εκμάθησης: το ουσιαστικό περιεχόμενο της αρχής της επικουρικότητας στα πλαίσια της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής

Χ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ.

M.Sc. M.Phil. London School of Economics (LSE)

Αυτό το άρθρο παρουσιάζει την επιχειρηματολογία για μια διαφορετική θεώρηση της αρχής της επικουρικότητας, ως έμπρακτης αναγνώρισης της ανάγκης που υπάρχει για ευελιξία στα πλαίσια του συστήματος διακυβέρνησης της Ε.Ε., ώστε να επιτευχθεί η αποδεκτή ισορροπία μεταξύ αποτελεσματικότητας και δημοκρατικών εγγυήσεων στην άσκηση της πολιτικής.

Στο πλαίσιο της διαρθρωτικής πολιτικής, ειδικότερα, η επικουρικότητα θεωρείται ως σημαντική συνιστώσα του συστήματος πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, που οδηγεί αφενός στον εξευρωπαϊσμό της πολιτικής και αφετέρου στην αποκέντρωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων προς το υποεθνικό επίπεδο. Αυτό το σύστημα διακυβέρνησης υποδηλώνει την ανάγκη για δημιουργία περιφερειακών οικονομιών, ικανών να προσαρμόζονται στις αλλαγές του περιβάλλοντος, βασιζόμενες στη διαδικασία συλλογικής εκμάθησης. Βασική προϋπόθεση για ανάπτυξη αυτού του τύπου είναι η παρουσία θεσμικών δικτύων συλλογικής εκμάθησης (learning institutional networks), ικανών να αλλάζουν με τις αλλαγές του περιβάλλοντος, και κοινωνικού κεφαλαίου (social capital) που διευκολύνει τις διαδικασίες μάθησης (προσαρμογής) εντός των δικτύων. Η παρουσία και των δύο αυτών στοιχείων σε περιφερειακό επίπεδο ουσιαστικοποιεί τον ρόλο της επικουρικότητας ως αρχής του "ανταγωνιστικού ομοσπονδισμού", που θεωρείται ως το μελλοντικό σύστημα διακυβέρνησης της Ε.Ε. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού η επικουρικότητα δεν αποτελεί απλώς ένα διαδικαστικό κριτήριο για την κατανομή αρμοδιοτήτων, αλλά μετουσιώνεται σε κίνητρο για κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών προς την κατεύθυνση της βελτίωσης του επιπέδου της συλλογικής δράσης και συνεπώς της απόκτησης περισσότερης δύναμης.

Η Έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ο Σχεδιασμός του χώρου και η Περίπτωση της Ελλάδας

Π. ΔΕΛΛΑΔΕΤΣΙΜΑΣ

*Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου,
Τμήμα Ανθρωπογεωγραφίας*

Η βιώσιμη ανάπτυξη ως έννοια σχεδιασμού συνοδεύεται από ισχυρότατη νομιμοποιητική ισχύ και δυναμική σε επίπεδο έρευνας και πολιτικής σε διεθνές επίπεδο. Κριτήρια και στόχοι βιωσιμότητας συνθέτουν πλέον μια κυριαρχική συνθήκη πολιτικής για τις ευρωπαϊκές πόλεις (και όχι μόνο). Από την εν λόγω δε εμπειρία αναδεικνύονται ορισμένες δυνατότητες αλλά σημαντικά σημεία κριτικής. Στην Ελλάδα η βιωσιμότητα ως έννοια σχεδιασμού φαίνεται να αναπτύσσεται περισσότερο σε επίπεδο ρητορίας χωρίς να ασκεί ουσιαστική επιρροή τόσο σε τοπικές πολιτικές όσο και ευρύτερα στο συνολικό σύστημα σχεδιασμού του χώρου. Στην περίπτωση της Ελλάδας, "η βιώσιμη ανάπτυξη" μάλλον αφομοιώνεται από (ή/και ενδυναμώνει) τις κυρίαρχες συνθήκες και τάσεις που χαρακτηρίζουν δεκαετίες τώρα το σχεδιασμό του χώρου.

Δείκτες Αειφορίας: κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

ΕΛ. ΜΠΡΙΑΣΟΥΛΗ

*Ph.D, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Ανθρωπογεωγραφίας,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Το άρθρο παρουσιάζει μια κριτική ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα των δεικτών αειφορίας. Η πρώτη ενότητα αναλύει μια αντιπροσωπευτική συλλογή δεικτών αειφορίας που έχουν ομαδοποιηθεί σε περιβαλλοντικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και ολοκληρωμένους και έχουν ταξινομηθεί ανάλογα με τη χωρική κλίμακα, το περιβαλλοντικό μέσο και τη θεωρητική βάση ανάπτυξης τους. Η δεύτερη ενότητα εκθέτει τα κύρια συμπεράσματα της συνολικής κριτικής αξιολόγησης των δεικτών που παρουσιάστηκαν. Τέλος, ανακεφαλαιώνονται τα χαρακτηριστικά των δεικτών, υποδεικνύονται οι σύγχρονες τάσεις στην κατασκευή τους και προτείνονται κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα πάνω στο θέμα με σκοπό να εκφραστεί με μεγαλύτερη πληρότητα η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι Πρόσφατες Μεταβολές στο Ελληνικό Σύστημα Αστικών Κέντρων

Γ. ΠΕΤΡΑΚΟΣ

Επίκουρος Καθηγητής,

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Π. ΜΑΡΔΑΚΗΣ

Χωροτάκτης - Περιφερειολόγος Μηχανικός,

Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η εργασία αυτή διερευνά τις πρόσφατες μεταβολές στο Ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων, για να διαπιστωθεί σε ποίο βαθμό οι συχνά αναφερόμενες τάσεις εξισορρόπησης του είναι πραγματικές. Η εκτίμηση συναρτήσεων κατανομών τάξης-μεγέθους για όλα τα μεταπολεμικά έτη απογραφών έδειξε ότι έως το 1981 υπήρχαν σαφείς τάσεις συγκέντρωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα, ενώ κατά την τελευταία δεκαετία η τάση αυτή αποδυναμώθηκε ή και αντιστράφηκε με την ταχύτερη ανάπτυξη των μικρών πόλεων. Η διαπίστωση αυτή θα ήταν ελπιδοφόρα για τις προοπτικές ισορρόπησης ανάπτυξης του Ελληνικού χώρου εάν οι ταχέως αναπτυσσόμενες μικρές πόλεις ακολουθούσαν μια τυχαία κατανομή στον χώρο. Η ανάλυση όμως έδειξε ότι οι μικρές πόλεις με τους ταχύτερους ρυθμούς αύξησης κατά την τελευταία δεκαετία ήταν ως επί το πλείστον πόλεις δορυφόροι των δύο μεγάλων αστικών κέντρων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Επιπλέον, η ανάλυση καλινδρόμησης έδειξε πως μια σειρά χαρακτηριστικά των πόλεων συμβάλλουν σε έντονους ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι υψηλοί ρυθμοί πληθυσμιακής αύξησης κατά το παρελθόν, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου δυναμικού, η γεωγραφική θέση και η θέση στην ιεραρχία των αστικών κέντρων, ενώ η παραγωγική διάρθρωση των αστικών κέντρων δεν απέδωσε σημαντικά αποτελέσματα. Παρά τις περί του αντιθέτου προσδοκίες, σημαντικά αποτελέσματα δεν απέδωσε ούτε η θέση των πόλεων πάνω στον θεωρούμενο ως αναπτυξιακό άξονα της χώρας. Αντίθετα η ανάλυση εντόπισε έντονη και σημαντική επίδραση από την θέση των πόλεων γύρω από τα πολεοδομικά συγκροτήματα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Σχεδιασμός Δικτύων Παροχής Υπηρεσιών με Ταυτόχρονη Επίλυση Εναλλακτικών Σεναρίων

Γ. Ν. ΦΩΤΗΣ

Δρ. Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού

Η εγγενής αβεβαιότητα ως προς τις τιμές των καθοριστικών παραμέτρων της διαδικασίας οργάνωσης και περιφερειοποίησης δικτύων παροχής υπηρεσιών, όπως είναι η κατανομή της ζήτησης και τα χαρακτηριστικά του δικτύου μετακινήσεων, οδηγούν στην αναζήτηση χωροθετικών προτύπων των οποίων η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα θα είναι ικανοποιητική για όσο το δυνατόν μεγαλύτερες χρονικές περιόδους. Κατ' επέκταση, προϋποθέτουν τόσο τη δημιουργία και την αναλυτική επεξεργασία ενός συνόλου σεναρίων όσο και την παράλληλη αξιολόγηση εναλλακτικών στρατηγικών τους. Σ' αυτό το πλαίσιο, στη δεδομένη εργασία παρουσιάζεται μια εναλλακτική μεθοδολογική προσέγγιση των προβλημάτων χωροθέτησης-κατανομής (location-allocation), ο Βασισμένος σε Σεναρία Χωροθετικός Σχεδιασμός (ΒΣΧΣ). Για τις ανάγκες υποστήριξης της εν λόγω προσέγγισης σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ένα πρότυπο Πληροφοριακό Σύστημα, το MultiNet, το οποίο και χρησιμοποιείται στα πλαίσια της προτεινόμενης εφαρμογής για τη χωροθέτηση βιβλιοθηκών στην περιφέρεια Θράκης.